

**פרוטוקול משיבת המועצה המינהלית (12/2024)
שהתקיימה בתאריך 26.11.2024 במשרדי הבנק בתל אביב**

נוכחים מקרב חברי המועצה:	יהושע שמר, יו"ר המועצה המינהלית אנדרו אביר סגי איתן אמיר ירון, נגיד הבנק נעים נג'אר
נוכחים מקרב עובדי הבנק:	יהונתן אתר, מנהל אגף תכנון ובקרה שולמית גרי, מנכ"לית הבנק שגיא פוגלר, לשכת המנכ"לית שי רוזנשטוק, המבקר הפנימי לירון רייזמן, עוזרת למזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית אסתי שורץ, מזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית טידה שמיר, היועצת המשפטית (למעט נושאים 1-2)
נוכחים נוספים בנושאים מס' 2-3:	קרן בירנהק, עוזרת ליועצת המשפטית אבי שמיר, אגף החשבות מימי שפרמן, אגף החשבות
נוכחים נוספים בנושא מס' 4:	ידידיה בר ניצן, חטיבת הון אנושי ומשאבי ארגון שחר דרעי, אגף תכנון ובקרה מיטל הראל, מנהלת יחידת הפרט, חטיבת הון אנושי ומשאבי ארגון שירי חדש, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה יואב סופר, מנהל פרויקט השקל הדיגיטלי, לשכת המשנה לנגיד עודד סלומי, מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה יוסף פרוור, מנהל אגף משאבי אנוש, חטיבת הון אנושי ומשאבי ארגון רחל צימלס, מ"מ מנהלת יחידת תכנון ובקרה רונן קופמן, מנהל חטיבת הון אנושי ומשאבי ארגון

סדר היום:

1. אישור פרוטוקולים
2. עדכוני הנגיד והמנכ"לית
3. מינוי רואה חשבון מבקר
4. תוכנית העבודה לשנת 2025 ומעקב אחר תוכנית העבודה והתקציב לשנת 2024

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: אישור פרוטוקולים
המועצה דנה בטיוטות הפרוטוקולים של ישיבותיה שהתקיימו ב-17 במרץ 2024 וב-18 בנובמבר 2024.

החלטות:
המועצה מאשרת את הפרוטוקולים מישיבותיה שהתקיימו ב-17 במרץ 2024 וב-18 בנובמבר 2024.

נושא 2 בסדר היום: עדכוני הנגיד והמנכ"לית
עדכוני הנגיד
הנגיד סקר התפתחויות בתחום הכלכלי והפיננסי.

הגברת התחרות במערכת הבנקאות – הנגיד דיווח כי בשבועיים האחרונים החלו מגעים לקראת הקמת צוות מקצועי בין-משרדי משותף למשרד האוצר ולבנק ישראל בראשות המפקח על הבנקים וראש אגף התקציבים במשרד האוצר. המטרה היא להקל על כניסת שחקנים חדשים וקטנים יחסית לתחום הבנקאות, אשר יהיו כפופים לרגולציה של הפיקוח על הבנקים.

ציון 70 שנה לבנק ישראל – הוחלט לקיים בבנק טקס פנימי שאליו יוזמנו גם בעלי תפקידים בכירים לשעבר בבנק ישראל וחברי המועצה המינהלית והוועדה המוניתרית. למוזמנים ייערך סיור בתערוכה שהוקמה לציון האירוע. ההחלטה לקיים טקס פנימי נבעה, בין השאר, על רקע האירועים בשנה האחרונה וכן משיקולי אבטחה. הנגיד ציין כי שורינה עתודת תקציב למקרה שיתאפשר במהלך 2025 לקיים כנס לציון האירוע בהשתתפות בכירים מהארץ ומהעולם.

עדכוני המנכ"לית

היערכות למתקפת סייבר – המנכ"לית דיווחה כי בנק ישראל נערך ביחד עם הגופים הרלוונטיים למתקפה שעליה הודיעו גורמים באיראן ימים רבים מראש כי תתקיים ב-15 בנובמבר על המגזר הפיננסי בישראל.

אירועי בטיחות – מנכ"לית הבנק דיווחה על שני עובדים שנפגעו באופן קל ונזקקו לטיפול רפואי: עובדת אחת שנחבלה בעת שיצאה מהבנק בדרכה לביתה ועובד שנפגע בעת פעילות גיבוש.

נוהלי עבודה – חבר מועצה אמר שלדעתו המועצה לא צריכה לאשר כל נוהל עבודה בבנק, אלא רק את אלה המשיקים לתפקידי המועצה, לדוגמה: אלה הנוגעים לתנאי העבודה בבנק, לנסיעות עבודה לחוץ לארץ, לקבלת מתנות וכיו"ב. הוא שאל אם חלה התקדמות בעניין נוהלי העבודה בבנק.

הנגיד השיב כי נכתב נוהל הנהלים ובו נקבע, בין השאר, כי אחת לרבעון ייערך דיון-עדכון אצל הנגיד שבו תיסקר ההתקדמות בכתיבת הנהלים ואלו נהלים חדשים עומדים על הפרק. הנגיד אמר שכעת מצויים 9 נהלים בתהליך כתיבה שצפוי להסתיים עד סוף השנה וכתיבתם של 5 נוספים תהיה במהלך הרבעון הראשון של 2025. הוא הוסיף כי נהלים אשר יש להם נגיעה ישירה לעבודת המועצה יובאו לאישורה בהקדם האפשרי.

היועצת המשפטית ציינה כי מי שאחראי על הנהלים בבנק משרת כבר כ-300 ימים במילואים. הנגיד הוסיף כי למרות עובדה זו הייתה התקדמות בנושא, בסיוע יועץ חיצוני.

נושא 3 בסדר היום: מינוי רואה חשבון מבקר

1
2
3
4
5

חבר מועצה אמר כי הנהלת הבנק והמועצה המינהלית הם הגורמים אשר מאשרים את הדוחות הכספיים של הבנק. אם רואה החשבון אינו מסכים למדיניות שעל פיה עורכים את הדוחות הכספיים הוא יכול להתפטר או למצער לחתום עליהם תחת הסתייגות, למיטב ידיעתו הדוחות הכספיים שהמועצה אישרה לא היו תחת הסתייגות שכזו.⁶

החלטות:

המשך הדיון יתקיים עד סוף השנה.

נושא 4 בסדר היום: תוכנית העבודה לשנת 2025 ומעקב אחר תוכניות העבודה והתקציב לשנת 2024

מסגרת התקציב

נגיד הבנק אמר שהחזון של בנק ישראל הוא להיות בנק מרכזי מתקדם, שתורם לשגשוג כלכלת ישראל ולרווחת אזרחיה ושלבנק יש שלוש מטרות עיקריות: (1) יציבות מחירים (2) תמיכה במטרות המדיניות הכלכלית (3) תמיכה ביציבות המערכת הפיננסית. הוא גם הזכיר בקצרה את תפקידי הבנק: ניהול המדיניות המוניתרית; הנפקת המטבע; לשמש כבנקאי של הממשלה; להסדיר את מערכות התשלומים במשק; לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות; ייעוץ כלכלי לממשלה; אחזקה וניהול של יתרות מטבע החוץ; לייצג את המדינה במוסדות פיננסיים בין-לאומיים; לנהל את הקרן לאזרחי ישראל ולנהל את המערכת לשיתוף בנתוני אשראי. כל זאת תוך הקפדה על מקצועיות, ממלכתיות, יושרה, שיתוף, הגינות וכבוד לאדם. הנגיד אמר שבכל תוכנית עבודה קיים מתח בין הרצון להשקיע בפרויקטים של פיתוח תשתיות אשר יניבו תועלות בעתיד לבין הצורך לטפל בנושאים שוטפים. השנה התמודד הבנק עם אילוצים שנבעו מהמלחמה ובהם גיוס נרחב של עובדים למילואים ואף לתקופות ממושכות. אומנם התפוקה של עובדי הבנק בכל תחומי העשייה ראויה להערכה רבה, אבל הייתה הסטה של פעילות מפרויקטים לנושאים שוטפים ודחופים. גם בתקציב המוצע חלקם של הפרויקטים הוא יחסית דל ועל פי רוב מדובר בפרויקטים ממשיכים או כאלה שאי אפשר לדחותם. חלק מהפרויקטים הכלולים בתוכנית האסטרטגית של הבנק יתממשו ככל הנראה רק ב-2026, ולפיכך הם תוקצבו, לפי שעה, כחלק מעבודת התקציב. התוכנית האסטרטגית תהווה מעין עוגן לתוכניות העבודה והעתודה התקציבית תספק להנהלה גמישות מסוימת. הנגיד אמר כי התכנון האסטרטגי מתקדם היטב וצפוי להסתיים להערכתו עד סוף פברואר 2025. הוא הוסיף כי הוא רואה את שנת 2025 כמעין שנת מעבר שלאחריה אפשר יהיה לשוב ולהגדיל את משקל הפרויקטים בתוכניות העבודה ובתקציב הבנק. הוא ציין כי מתוך בקשות ל-40 פרויקטים חדשים ב-2025 אושרו בהנהלת הבנק רק 8. הנגיד הדגיש כי הגידול בתקציב המוצע של הבנק לשנת 2025 הוא בשיעור דומה לשיעור האינפלציה ונמוך משמעותית משיעור הגידול בתקציב המדינה אפילו בניכוי הוצאות הביטחון, כך שבנק ישראל בהחלט מהווה דוגמה ראויה בהיבט הציבורי. יחד עם זאת, התקציב המוצע משקף לדעתו איזון נכון בין קיצוץ מירבי לנוכח הנסיבות אבל גם

¹ הוחלט לא לפרסם – נושא הנמצא בבחינה.

² הוחלט לא לפרסם – נושא הקשור לייעוץ משפטי.

³ הוחלט לא לפרסם – נושא הנמצא בבחינה.

⁴ הוחלט לא לפרסם – נושא הקשור לייעוץ משפטי.

⁵ הוחלט לא לפרסם – נושא הנמצא בבחינה.

⁶ הוחלט לא לפרסם – נושא הנמצא בבחינה.

כזה שלא יפגע ביכולתו של בנק ישראל למלא היטב את תפקידיו ולקדם פרויקטים חיוניים. הנגיד אמר כי תקציב העתודה יאפשר להשקיע בפרויקטים שמתקדמים בקצב מהיר מהצפוי.

יו"ר המועצה העיר כי כהונתו וכהונת חבר נוסף מקרב הציבור במועצה מסתיימת לקראת סוף השנה. לכן על הבנק להתחיל כבר עתה להיערך לגייס חברים חדשים מקרב הציבור. הוא ציין כי כיום פועלת המועצה בחסר של שני חברים מקרב הציבור והדבר מקשה עליה.

יו"ר המועצה אמר שהוא מעריך את המאמצים שנעשו בבנק לצמצם ככל האפשר את הצעת התקציב לשנת 2025 ובניכוי ההוצאות על המערכת לנתוני אשראי, הקרן לאזורי ישראל והנפקת המטבע, תקציב הבנק כמעט ולא גדל. הוא ביקש כי מנכ"לית הבנק תתייחס בדבריה למספר היבטים: (1) מהן נקודות ההשקה בין התוכנית האסטרטגית לבין היעדים הרב-שנתיים של הבנק. (2) מידת ההתאמה של תוכנית העבודה לתוכנית האסטרטגית הקודמת ולתהליכי עבודה נוכחיים. (3) אילו צעדים ישולבו בתוכנית העבודה לשנת 2025 להשגת היעדים האסטרטגיים של הבנק. (4) אילו פרויקטים וצעדים ייעודיים לנושא ההתייעלות מתוכננים לשנת 2025.

יו"ר המועצה גם שאל לגבי הקצאה של שתי תוספות תקנים ב-2025.

מנכ"לית הבנק השיבה כי התקנים הוקצו מהעתודה שלה, באישור המועצה, עבור שני תפקידי מנהלי אגפים כבר בשנת 2024 והם נרשמים בשנת 2025.

נגיד הבנק ציין כי לראשונה בשנות כהונתו תרשם בשנת 2025 ירידה בשיא כוח האדם בבנק, של 3 תקנים.

יו"ר המועצה הוסיף ושאל כיצד מתקדמת בניית המוקד האחד לפניות הציבור בבנק ישראל והמנכ"לית השיבה כי תכנון המוקד הוצג לאחרונה בפני הנגיד והוא יוצג בקרוב בפני הנהלת הבנק ואח"כ גם למועצה.

המנכ"לית ציינה כי הבנק התמודד בהצלחה עם האתגרים שהציבה בפניו המלחמה, ובכלל זה הצורך לגייס עובדים רבים בעיקר לביטחון תחת אלה שגויסו למילואים. היא שיבחה את עובדי הבנק על עבודתם. לדבריה, התנעת תהליך התכנון של תוכנית העבודה והתקציב ל-2025 החל במכתב ששלחה אל חברי הנהלת הבנק שבו פירטה נושאים ודגשים לתהליך. לאחר מכן החטיבות והמחלקות הכינו את תוכניות העבודה ואת בקשות התקציב והתקיימו 15 דיונים פרטניים עם כל אחת מהחטיבות והמחלקות. לאחר מכן התקיים "יום הנהלה" שבעקבותיו התקיימו עוד 7 דיונים פרטניים אצלה ו-4 נוספים אצל הנגיד שמטרתם לבחון דרכים לצמצם משאבים למינימום ההכרחי. לאחר מכן, היו ישיבות עבודה של אגף תכנון ובקרה עם המחלקות והחטיבות והתוצרים של כל העבודה הזו מוצגים כעת למועצה. המנכ"לית אמרה שלהערכתה התוצרים הם אופטימיים במובן שהם מאזנים, בשנה לא פשוטה, בין צורכי הבנק בהיבט המקצועי לבין הצורך להדק את החגורה ולהוות דוגמה בהיבט הציבורי.

מנהל אגף תכנון ובקרה הודה לעובדי האגף ובראש וראשונה למ"מ מנהלת היחידה לתכנון ובקרה. הוא ציין כי בתהליך התכנון של תקציב הבנק לשנת 2025 הייתה הקפדה שלא לחרוג מתקציב 2024 למעט בשל הצמדות למדד המחירים, לשער החליפין, התחייבויות חוזיות, עליית שיעור המע"מ וכיו"ב.

חבר מועצה שאל מדוע תקציב הנסיעות לחוץ לארץ לשנת 2025 גדל ב-10%, כאשר לכאורה מספר נסיעות העבודה דווקא מצטמצם.

חבר מועצה אחר השיב כי הדבר נובע ככל הנראה מהזינוק במחירי הטיסות.

מ"מ מנהלת היחידה לתכנון ובקרה אמרה שסיבה נוספת עשויה להיות העובדה שגורמים בחוץ לארץ אשר עובדים עם בנק ישראל אינם מגיעים לישראל כבעבר.

חבר המועצה הראשון ביקש מהמנכ"ל לית לבחון אם אפשר לצמצם את תקציב הנסיעות לחוץ לארץ.

מנהל אגף תכנון ובקרה אמר שלאחר "יום ההנהלה" קוצצו מתקציב הבנק לשנת 2025 עוד כ-70 מיליוני ש"ח ובסה"כ קוצצו כ-112 מיליוני ש"ח מהתקציב המקורי. הצעת תקציב ההוצאות הכוללת לשנת 2025 משקפת גידול של 4.4% לעומת התקציב המקורי של 2024. בניכוי שלושת הסעיפים של הדפסת הכסף, ניהול כספי הקרן לאזורי ישראל ושיתוף נתוני אשראי שיעור הגידול מסתכם ב-3.5%. זהו שיעור נמוך אם מביאים בחשבון את עליית המדד ובפרט את עליית המע"מ.

חבר מועצה העיר כי בכל ההוצאות של הבנק אפשר לכאורה להתייעל למעט בשלושת הסעיפים האמורים.

מנהל אגף תכנון ובקרה הדגיש כי תקציב המערכת לשיתוף בנתוני אשראי לשנת 2025 ירד לעומת זה של 2024 הודות למאמצים של הבנק להפחית את עלויות התחזוקה. הוא הוסיף כי הצעת התקציב כוללת 8 פרויקטים תשתיתיים שאי אפשר היה לוותר עליהם ועוד כ-40 פרויקטים ממשיכים, אשר יסייעו לצמיחת הבנק ויקדמו אותו להשגת יעדיו.

חבר מועצה שאל לסיבה לתת-הביצוע בתחזית בסעיף ההוצאה על המערכת לשיתוף בנתוני אשראי ב-2024.

מנכ"לית הבנק השיבה כי הסיבה היא כי הפרויקט לשדרוג טכנולוגי של המערכת התעכב בגלל שירות מילואים של עובדים בחטיבה לטכנולוגיית המידע ושל יועצים חיצוניים הקשורים למערכת. מ"מ מנהלת היחידה לתכנון ובקרה הוסיפה כי גם תיקוני חקיקה הקשורים למערכת מתעכבים וכמו כן סיום אפיון-העל (BRD) של מאגר האשראי לעסקים נדחה לרביע הראשון של 2025. מאידך, גם ההכנסות היו גבוהות מהתחזית.

מנהל אגף תכנון ובקרה פירט את הסעיפים אשר תרמו לעיקר הגידול בהצעת התקציב ל-2025 בהשוואה ל-2024. הוא ציין כי בהכנת התקציב הונחו הנחות לגבי מדד המחירים לצרכן שחלק ניכר מההוצאות צמודות אליו – למשל הגמלאות והסכמי רכש. הונחו הנחות גם לגבי שינויים בשערי חליפין, מחירי מתכות וכיו"ב. גם העלייה של 1% במע"מ גורמת כמובן לעלייה בהוצאות. מנהל האגף פירט את שמונת הסעיפים המרכיבים את תקציב הבנק, על פי סוגי תקציב, ואת היקפם. הוא הדגיש את העובדה החריגה של תת-הביצוע בתקציב השכר של הבנק שנובע מהמלחמה: התקבולים מהביטוח הלאומי עבור ימי מילואים של עובדים וגיוס חסר של עובדים למעט לצורכי אבטחה.

חבר מועצה שיבח את עבודתו של אגף תכנון ובקרה בהכנת החומרים לקראת הישיבה.

תקציב שכר וגמלאות

מנהל אגף משאבי אנוש תיאר את השפעת המלחמה על תקציב השכר ב-2024: מחד גיסא, התקבלו תקבולים בהיקף גדול מהביטוח הלאומי עבור כ-25,000 ימי מילואים של כ-190 עובדים שגויסו – שווה ערך לכ-110 משרות. מאידך גיסא, הבנק עצר את גיוסי כוח האדם.

מנהל האגף ציין כי לאחרונה הוא קיבל את ההסכם הקיבוצי שחתמה המדינה עם ההסתדרות והבנק התבקש לקבל אותו ולחתום עליו כמות שהוא. כעת הוא לומד את ההסכם כדי לדעת כיצד ליישם אותו. הוא הוסיף כי עבור עובדים במגזר הציבורי שאינם כלולים בהסכם קיבוצי אלא מועסקים בחוזים אישיים יהיה הליך חקיקה ולכן יישום ההסכם צפוי להידחות כנראה לפברואר 2025. על פי ההסכם תהיה הפחתת שכר לכל העובדים במגזר הציבורי. מאידך, על פי הסכם קודם צפויות פעימת (תוספת) שכר בדצמבר 2024, ואחת באפריל 2025, והשאלה כיצד הן יובאו בחשבון לעניין חישוב הרכיבים הפנסיוניים של השכר.

מנהל האגף ציין כי בשנים האחרונות מסתמנת מגמה של ירידה בגמלאות לנוכח הירידה במספר הגמלאים בפנסיה תקציבית. מנהל האגף פירט את הגורמים לפער בין תקציב השכר לשנת 2024 לבין תחזית הביצוע של תקציב זה. אחר כך הוא הסביר את הסיבות לבקשה להגדיל את תקציב השכר לשנת 2025 בהשוואה לתחזית הביצוע בשנת 2024. שני הגורמים העיקריים להגדלת התקציב הם: מנגנון "הטייס האוטומטי" הגורם לזחילה כלפי מעלה של תקציב השכר – קידום ותק, קידום בדרגות ובעיסוקים והצמדה למדד; קליטה לצורך איוש תקנים אשר תוקצבו בעבר אך לא אוישו.

מנהל האגף תיאר את הגורמים לשינוי שבין תקציב השכר לעובדים ותקציב דמי הגמלה השוטפים לשנת 2024 לבין תחזית הביצוע לשנת 2024 בתקציבים אלה, ואחר כך את הגורמים אשר הובאו בחשבון בתכנון תקציב שכר העובדים ותקציב דמי הגמלה השוטפים לשנת 2025 בהשוואה לתחזית הביצוע של אלה בשנת 2024.

מנהל האגף תיאר את השינויים שבבסיס תקצוב תשלומי הפרישה החד-פעמיים לשנת 2025 לעומת 2024 ופירט את הסעיפים המרכיבים את עתודת השכר שמטרתה לאפשר להנהלת הבנק להתמודד עם שינויים בלתי צפויים ואתגרים חדשים או לנצל הזדמנויות בתחומי כוח האדם והשכר.

תקנים

7

חבר מועצה שאל כמה תקנים קבועים נוספו ב-2024 לעומת 2023.

מנהלת היחידה השיבה כי ב-2024 נוספו 15.7 תקנים קבועים. היא ציינה כי גם מספר התקנים הזמניים יירד בשנת 2025 מ-63.5 ל-61.6. בתשובה לשאלת חבר מועצה היא הסבירה כי תקן זמני מוגבל עד חמש שנים וציינה כי העובד הוותיק ביותר כיום בבנק בתקן כזה מועסק כ-4 שנים, אך מרבית העובדים בתקנים זמניים מתחלפים בתדירות גבוהה יותר.

מנהל אגף משאבי אנוש הוסיף כי עובד זמני אשר איש תקן זמני במשך חמש שנים חייב לעזוב את הבנק, אבל התקן ימשיך להתקיים, ככל שיהיה בו צורך, והוא יאויש על ידי עובד חדש.

⁷ הוחלט לא לפרסם - נושא רגיש בתחום של יחסי עבודה.

מנהלת יחידת הפרט הדגישה כי תנאי ההעסקה משוקפים לעובד הזמני עם כניסתו לבנק ואפשר כי אם יוכיח את עצמו ייקלט כעובד קבוע. היא ציינה כי שיא כוח האדם שהמועצה מתבקשת לאשר ב-2025 הוא 968.4 תקנים – ירידה של 2.9 תקנים בהשוואה ל-2024.

חבר מועצה (אנדרו) ביקש שלחברי המועצה תוצג דיאגרמה של התפתחות התקנים הקבועים בבנק בשנים האחרונות עם וללא התקנים שהבנק מקצה עבור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי ועבור הקרן לאזרחי ישראל, שני תפקידים שנוספו לבנק בשנים אלה.

מחלקת מערכות תשלומים וסליקה

מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה ציין כי ב-5 השנים האחרונות גדלו ההכנסות ממערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת), שמקורן בבנקים, ב-50% ל-6.9 מיליוני ש"ח ב-2024. הוא הוסיף כי ההכנסות צפויות להמשיך ולגדול, בטווח הארוך, לנוכח הצפי להצטרפות עוד משתתפים. זאת ועוד, על פי המודל העסקי של המערכת כל ההוצאות המשתנות מושגות על המשתתפים.

מנהל המחלקה פירט את תפקידי המחלקה. הוא אמר שהאינדיקציה להצטרפות גוף לפעילות ישירה למערכות התשלומים של הבנק – תהליך שאורך מספר שנים – היא הענקת קוד זיהוי לגוף כזה ובשנה האחרונה המחלקה העניקה 8 קודי זיהוי. מנהל המחלקה ציין פרויקט אסטרטגי שהמחלקה ביצעה של ליווי ואסדרת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים) ומס"ב (מרכז סליקה בנקאי) לשתי ישויות עצמאיות, יציבות ואמינות, תוך שמירה על המשכיות ורציפות הפעילות. הוא אמר כי ההנהלות של שני הגופים הופרדו וחשוב מכך האסטרטגיות שלהם. כיום המערכות של כל אחד משני הגופים הללו מחוברות בנפרד למערכת זה"ב.

המשנה לנגיד ציין כי המחלקה היא פרואקטיבית באיתור גופים חדשים שעשויים להתחבר למערכות התשלומים של הבנק, כולל גופים בחוץ לארץ.

חבר מועצה שאל על מקומו של הסייבר בפעילותה של המחלקה.

מנהל המחלקה השיב כי מערכות התשלומים מוגדרות כתמ"ק (תשתית משקית קריטית) וככאלה הן תחת הסמכות של מערך הסייבר הלאומי, אבל לא באופן שוטף. המחלקה פועלת לכתוב נוהל/הוראה המסדירה את ההתנהלות השוטפת בעניין הסייבר תוך שיתוף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים, על פי העניין, כמו מערך הסייבר הלאומי, הפיקוח על הבנקים וכיו"ב.

חבר המועצה ביקש להציג למועצה בעוד כחצי שנה את סטטוס ההוראה האמורה.

מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה ציין כי המחלקה סיעה, בשיתוף פעולה עם מחלקות אחרות בבנק, למחלקת המחקר של בנק ישראל לזהות מגמות בתחום הצרכנות.

הנגיד הציג דוגמא המתייחסת לנושא זיהוי המגמות בתחום הצרכנות: הוצאות בכרטיסי אשראי בחתך של אזורים בארץ – על פי הדיווחים של עסקים וכן נתונים על היקף הוצאות של ישראלים באמצעות כרטיסי אשראי בחוץ לארץ.

מנהל המחלקה סקר פרויקטים מרכזיים שבהם תעסוק המחלקה במהלך 2025 ובהם: פרויקט שיק דיגיטלי – ליישם פתרון על גבי תשתיות של בנקאות פתוחה, המבוסס על תקן בין-לאומי באמצעות קבוצת ברלין, כך שבנקים יוכלו לשלוח שיקים דיגיטליים זה לזה. היישום יהיה על ידי הבנקים כשבנק ישראל יהיה אחראי על הכללים והנהלים, כולל פרוטוקולים טכניים, שיחייבו את המשתתפים. מנהל המחלקה הציג לוח זמנים מתוכנן להתקדמות הפרויקט; פרויקט ISO20022 – פרויקט ממשיך אשר מטרתו לשדרג את מסר התשלום במערכת זה"ב ויאפשר להוסיף שדות רבים של מידע, פיננסי ואחר. הפרויקט יעלה לאוויר עד נובמבר 2025 בהתאם לדרישה של SWIFT. השלב הבא הוא להטמיע את הפרוטוקול החדש גם במערכות התשלומים האחרות.

חבר מועצה ביקש ממנהל המחלקה למסור לעובדי המחלקה את הערכת המועצה על עבודתם המסורה.

לשכת המשנה לנגיד – פרויקט השקל הדיגיטלי

מנהל פרויקט השקל הדיגיטלי אמר שבתחילת 2023 ביקשה ועדת ההיגוי, בראשות המשנה לנגיד, מצוות הפרויקט בבנק להכין מסמך איפיון שכתבתו מסיימת בימים אלה והוא יוצג לוועדת ההיגוי בסוף השנה. מסמך האיפיון מסכם את עבודת צוות הפרויקט עד כה והוא שימש להכנת תוכנית עבודה לשנתיים הקרובות. תוכנית העבודה מניחה כי במהלך השנתיים הקרובות לא תתקבל החלטה על השקת או אי-השקת של שקל דיגיטלי. מנהל הפרויקט הסביר שאומנם ההחלטה אם להתקדם בפרויקט נתונה בידי בנק ישראל אבל השקת שקל דיגיטלי תחייב התערבות של גורמים נוספים: למשל יידרשו צעדי חקיקה ושיתוף פעולה של רגולטורים נוספים. הוא ציין כי אחת ל-3 חודשים מתקיים פורום עם משרדי ממשלה ורגולטורים אחרים, שבו בנק ישראל מעדכן על התפתחויות בנושא ומקבל היזון חוזר.

מנהל פרויקט השקל הדיגיטלי הסביר את הרציונל לקבוע תוכנית עבודה לתקופה של שנתיים בהתבסס על הדגם של ההכנות שעורך ה-ECB (הבנק האירופי המרכזי) לקראת הכרעה בשאלת הנפקת אירו דיגיטלי. הוא הדגיש כי התהליך שבו נתון ה-ECB הוא עצים ועתיר משאבים הרבה יותר מזה שמתנהל בבנק ישראל ומצוי בשלבים מתקדמים יותר, כולל תהליכי חקיקה. מנהל הפרויקט הציג פירוט של מרכיבי תוכנית העבודה הדו-שנתית אשר מטרתה היא להפיק מסמך המלצה למדיניות – האם להתקדם להנפקת שקל דיגיטלי. הוא העריך כי אם התשובה תהיה חיובית אזי יישומה יהיה אולי בסוף העשור.

חבר מועצה ביקש ממנהל הפרויקט לציין כמה אנשים בבנק ישראל עובדים כיום בפרויקט.

מנהל הפרויקט השיב כי הצוות שלו מונה עוד 4 אנשים, מהם שני סטודנטים. הוא נעזר, בהתאם לצורך ועל פי העניין, בגורמים אחרים בבנק וכן בחברת ייעוץ. זאת בהשוואה לצוותים של מאות אנשים ב-ECB ושל עשרות אנשים בבנקים מרכזיים כמו באנגליה ובשבדיה. עם זאת, בנק ישראל לומד רבות מהנעשה בבנקים מרכזיים אלה בתחום המטבע הדיגיטלי. מנהל הפרויקט סקר מרכיבים בתוכנית העבודה: ניתוח כלכלי – עלות-תועלת ישירה ועקיפה והשלכות על התיווך הפיננסי; סקירה טכנולוגית – ניתוח מעמיק של הטכנולוגיות הזמינות ליישום האיפיון; בחינת המשמעויות של Wholesale CBDC כמערכת נפרדת או כחלק מהשקל הדיגיטלי; תכנון המסגרת הרגולטורית של השקל הדיגיטלי – האם כולה תהיה נתונה בידי בנק ישראל או גם בידי רגולטורים אחרים ואיך יהיה התיאום ביניהם; גיבוש תזכיר חקיקה מפורט – יישקל שילוב עם חקיקה לשימור הנגישות למזומן.

חבר מועצה שאל על היקף שיתוף הפעולה עם הפיקוח על הבנקים.

מנהל הפרויקט השיב כי שיתוף הפעולה הוא על בסיס אד-הוק וכי אין בחטיבת הפיקוח על הבנקים גורם מסוים שמולו הוא מתנהל, אלא על פי העניין.

חבר מועצה שאל מהם יתרונותיו של השקל הדיגיטלי.

מנהל הפרויקט השיב כי השקל הדיגיטלי אמור לספק את כל היתרונות של המזומן עם מינימום החסרונות שלו. למשל, אפשרות לתשלום מרחוק, עלות שימוש נמוכה ויתרונות מסוימים של פרטיות. השקל הדיגיטלי אמור גם לספק את כל היתרונות של התשלומים הדיגיטליים עם מינימום החסרונות שלהם. למשל, מיידיות, הגברת התחרות בשוק אמצעי התשלום הדיגיטליים, תשלום לא מקוון, תשלומים מותנים (חוזים חכמים) וכיו"ב.